

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1930 kl. 12 m.

Sammansatt stats- och jordbruksutskotts utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Lunds stad.

Uti den till riksdagen avlätna, den 3 januari 1930 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 74 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den särskilda proposition i ämnet, som kunde komma att till riksdagen avlätas, tillsviðare för ersättning till vissa städer, däribland Lund, för budgetåret 1930/1931 beräkna ett extra anslag av 22,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avläten, den 21 februari 1930 dagtecknad proposition (nr 177), under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att dels godkänna i berörda statsrådsprotokoll omnämnda, den 2 och den 5 september 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Lunds stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse, dels ock för bestridande av i § 8 i överenskommelsen avsedd ersättning åt Lunds stad för budgetåret 1930/1931 under riksstansens fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

Nämnda proposition hade hänvisats till statsutskottet. Efter överenskommelse mellan statsutskottet och jordbruksutskottet har propositionen behandlats av sammansatt utskott.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 285 av åberopade statsrådsprotokollet den 3 januari 1930 samt till omnämnda statsrådsprotokoll den 21 februari 1930.

Departementschefen har till sistnämnda statsrådsprotokoll inledningsvis anført följande.

»Genom brev den 21 juni 1907 förordnade Kungl. Maj:t, att Södra skånska infanteriregementet skulle förläggas till Lund, så snart kasernetablissemang för regementet blivit därstädes uppfört. Jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t träffade härefter arméförvaltningens fortifikationsdepartement med Lunds stad ett den 15 och den 22 november 1907 dagtecknat kontrakt angående upplåtelse av mark för regementet m. m., vilket kontrakt torde få fogas såsom bilaga (Bil. B) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Sedan i samband med antagande av 1914 års härordning blivit bestämt, att beväringsskolorna vid infanteriet från och med år 1915 skulle taga sin början omkring den 1 november, förordnade Kungl. Maj:t den 23 september 1915, att Södra skånska infanteriregementet, vilket dittills varit förlagt å sin gamla övningsplats Revingehed, skulle från och med den 1 november samma år tillsvidare under den kallare årstiden provisoriskt förläggas till Lund i för ändamålet förhyrda lokaler. I fråga om uppförandet av det för regementet avsedda kasernetablissemang i Lund meddelade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1916 erforderliga föreskrifter, varigenom åt arméns kasernbyggnadsnämnd uppdrogs att gå i författning härom. Arbetena å etablissemang, vilka påbörjades under våren 1918, inställdes emellertid under år 1919 i enlighet med av 1919 års riksdag fattat beslut.

Jämlikt 1925 års riksdags beslut rörande försvarsväsendets omorganisation har Södra skånska infanteriregementet förlagts till Skånska dragonregementets förutvarande etablissemang i Ystad.

I skrivelse den 30 september 1929 har kasernkommittén framlagt förslag angående omändring och utbyggande av det för Södra skånska infanteriregementet påbörjade kasernetablissemang i Lund till en statlig anstalt för vård av vuxna obildbara sinnesslöa av manligt kön. Beträffande den närmare innebörden av detta förslag hänvisar jag till vad chefen för socialdepartementet förut denna dag därutinnan till statsrådsprotokollet anfört vid anmälan av frågan om avlåtande till riksdagen av proposition (nr 150) i ämnet. Planen på en dylik användning av det ofullbordade kasernetablissemang sammanhänger med frågan om åvägbringande av en uppgörelse med Lunds stad i anledning av infanteriförläggningens upphörande. I nyssberörda skrivelse den 30 september 1929 har kasernkommittén framlagt resultatet av de förhandlingar, som i sådant hänseende förts mellan kommittén och Lunds stads drätselkammare å stadens vägnar. Dessa förhandlingar hava lett till avslutandet av en den 2 och den 5 september 1929 dagtecknad överenskommelse, vilken torde få såsom bilaga (Bil. A) fogas vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Såsom framgår av överenskommelsen, har densamma träffats under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens, respektive stadsfullmäktiges i Lund godkännande. Enligt beslut den 27 september 1929, vilket vunnit laga kraft, har överenskommelsen godkänts av stadsfullmäktige.»

Sedan departementschefen härefter redogjort för den av kasernkommittén verkställda utredningen och omförmälda förslag till överenskommelse ävensom meddelat, att arméförvaltningens fortifikationsdepartement i utlåtande den 6 november 1929 förklarar sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande förslagsöverenskommelse, har departementschefen för egen del i ärendet anfört följande.

»Genomförandet av 1925 års härordningsbeslut har, såsom av det anförda framgår, haft till följd, att Södra skånska infanteriregementet förflyttats från Lund till Ystad. I anledning härav har kasernkommittén, under förbehåll av

Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, med staden Lund träffat en den 2 och den 5 september 1929 dagtecknad överenskommelse, innebärande, bland annat, att kronan skall å den plats vid Vipeholm invid Lund, där arbeten för byggande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet blivit påbörjade, uppföra en sinnesslöanstalt med plats för minst 550 patienter, samt att staden skall till kronan överlåta vissa för anstalten avsedda markområden. För tiden från och med den 1 juli 1930 och intill dess anstalten blivit färdig och tagits i bruk skall staden av kronan bekomma ersättning, som skall utgå för tid intill den 30 september 1934 med belopp, beräknat efter 12,000 kronor för helt år, samt för tid efter nyssnämnda den 30 september med belopp, beräknat efter 20,000 kronor för helt år.

Förutom åtskilliga bestämmelser, som sammanhånga med frågan om förläggande till staden av en sinnesslöanstalt, innehåller förslagsöverenskommelsen vidare i huvudsak följande. Vissa markområden, vilka på grund av förenämnda avtal den 15/22 november 1907 av staden överlåtits till kronan, skola återställas till stadens fria disposition. Härjämte skall kronan utan ersättning med äganderätt till staden överlåta — med tillträde räknat från den 14 mars 1930 — dels de å stadens östra fäladsmark belägna ägototterna nr 81 och 82, i areal innehållande tillhopa 8.9280 hektar, dels ock fastigheterna Nilstorp nr 2 i Lunds socken och Maskängen i Hardeberga socken, i areal innehållande respektive 6.3580 och 19.3540 hektar.

Förslagsöverenskommelsen, som av mig underkastats granskning i samråd med chefen för socialdepartementet, föranleder från min sida icke någon erinran. Vidkommande de bestämmelser i överenskommelsen, vilka reglera förhållanden, som äga samband med frågan om inrättande av en sinnesslöanstalt, har chefen för socialdepartementet ansett sig böra biträda vad överenskommelsen härutinnan innehåller. Överenskommelsen synes mig alltså vara av beskaffenhet att kunna av kronan godtagas.

Vad beträffar den Lunds stad enligt förslagsöverenskommelsen tillkommande kontanta ersättningen, ingår den på tiden juli 1930—juni 1931 belöpande ersättningssumman, 12,000 kronor, i det belopp av 22,000 kronor, som under fjärde huvudtiteln, punkten 74, i årets statsverksproposition beräknats för bestridande av ersättning till vissa städer. För här ifrågavarande ändamål torde nu ett särskilt extra anslag å 12,000 kronor böra äskas av riksdagen och upptagas å riksstaten för budgetåret 1930/1931.

Därest sinnesslöanstalten icke färdigställts och tagits i bruk vid utgången av september månad 1934 samt staden alltså blir berättigad att för tid därefter och intill dess så skett av kronan uppbära ersättning med ett till 20,000 kronor för år räknat förhöjt belopp, torde framdeles böra tagas i övervägande, huruvida den efter nämnda tidpunkt utgående ersättningen bör bestridas av medel under femte huvudtiteln.»

Utskottet har funnit starka skäl tala för ett fullföljande av det av värderingsnämnden givna uppslaget, att norra delen av Arendalakomplexet utnyttjas

för eignahemsbildning. För ett i detta syfte ändamålsenligt exploaterande av ifrågavarande fastigheter synes det utskottet vara synnerligen fördelaktigt, därest fastigheterna Maskängen och Nilstorp nr 2 samt ägolotterna nr 81 och 82 jämväl kunde disponeras för samma ändamål. Utskottet anser sig därför icke kunna förorda, att sistnämnda fastigheter, på sätt föreslagits, överlämnas till staden Lund, utan synas desamma böra för nu angivna ändamål bibehållas i statens ägo.

Då den i det preliminära avtalet mellan kasernkommittén och Lund föreslagna överlåtelsen till staden av ifrågavarande fyra ägolotter endast utgör en detalj i uppgörelsen, läser staden enligt utskottets mening icke komma att motsätta sig den sålunda föreslagna ändringen, därest staden i stället beredes ett kontant vederlag härför. Beträffande storleken av denna ersättning anser utskottet, att densamma med hänsyn till ifrågavarande fastigheters läge och uppgörelsens innehåll i övrigt skäligen bör bestämmas till 35,000 kronor.

Utskottet förutsätter i anledning härav, att Kungl. Maj:t kommer att i denna fråga träffa överenskommelse med staden och att det ytterligare erforderliga beloppet under nästkommande budgetår äskas av Kungl. Maj:t, därest Kungl. Maj:t ej skulle finna skäl föreligga att av tillgängliga medel utanordna desamma.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot det framlagda förslaget i övrigt, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med iakttagande av vad utskottet här ovan föreslagit godkänna den i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 21 februari 1930 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Lunds stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse;

b) för bestridande av i § 8 i överenskommelsen avsedd ersättning åt Lunds stad för budgetåret 1930/1931 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1930.

På sammansatta stats- och jordbruksutskottets vägnar:

SVEN LINDERS.

Vid förestående ärendes behandling inom utskottet hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Widell*, *Nilsson i Malmö*¹⁾, *Rosén*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Olsson* i Blädinge och *Holmgren*¹⁾; samt

från jordbruksutskottet: herrar *Andersson* i Fältenborg¹⁾, *Linders*, *Sköld*, *Månsson* i Erlandsro och *Pehrsson* i Bramstorp¹⁾.

¹⁾ Ej närvarande vid justeringen.

för staden att å fardag sex månader efter skedd uppsägning återställa marken till kronan.

§ 4.

Staden förbinder sig att för anstaltens behov upplåta mark, som erfordras för anordnande av en huvudinfartsväg från allmänna vägen Lund—Sandby till anstaltsområdet i huvudsaklig överensstämmelse med vad som finnes angivet å förenämnda, av stadsingenjören Wennström upprättade karta.

Den mark, som upptages av huvudinfartsvägen, skall för sig avstyckas och i det avstyckade vägområdet meddelas servitutsinteckning till säkerhet för beståndet av vägförbindelsen ifråga. Infartsvägen skall iordningställas och iordningställandet jämte nödigt underhåll bekostas av kronan, som ock ombestyr och bekostar vägområdets avstyckning och nämnda servitutsinteckning.

Därjämte åtager sig staden att utan kostnad för kronan till gränsen för ovanberörda anstaltsområde framdraga och sedermera i fullgott skick underhålla ej mindre vatten-, avlopps- och elektriska starkströmsledningarna än även gasledning, därest sådan skulle av kronan före den 1 april 1932 av staden påfordras, samtliga ledningar av för anstaltskomplexet erforderlig kapacitet och eljest tillfredsställande beskaffenhet, dock med skyldighet för kronan att, efter det gasledningarna av staden nedlagts, och anstalten blivit tagen i bruk, under en tidrymd av tio år därefter garantera staden en årlig gasförbrukning från anstaltsområdet av minst tjugotusen kbm., åvilande det kronan, därest denna gasförbrukning icke skulle uppnås, att erlägga betalning för den garanterade gasmängden till för anstalten gällande priser.

§ 5.

Staden förbinder sig att tillhandahålla berörda anstalt vatten, gas och elektrisk starkström till samma priser, som till staden betalas av andra större anvämare inom staden.

§ 6.

Kronan förbinder sig att, därest kronan vill uppföra bostadsbyggnader för sinnesslöanstaltens personal, förlägga dessa byggnader å mark inom Lunds stad.

§ 7.

Kronan förbinder sig att mellan sinnesslöanstaltens och Lund—Revinge angränsande järnvägsområde anordna och för framtiden underhålla stängsel av sådan beskaffenhet, att tillträde till anstaltsområdet från järnvägsområdet förhindras.

§ 8.

För tiden från och med den 1 juli 1930 och intill dess sinnesslöanstalten blivit färdig och tagits i bruk skall staden av kronan bekomma ersättning, som för tid intill den 30 september 1934 skall utgå med belopp, beräknat efter tolv tusen (12,000) kronor för helt år, samt för tid efter den 30 september 1934 skall utgå med belopp, beräknat efter tjugotusen (20,000) kronor för helt år. Ersättningsbeloppen skola av kronan utbetalas i efterskott halvårsvis.

§ 9.

Skulle sinnesslöanstalten inom en tidrymd av 75 år, räknat från det anstalten tagits i bruk, komma att nedläggas utan att en sjukvårdsinrättning eller annan social institution av mot sinnesslöanstalten svarande omfattning förlägges till platsen, skall kronan för hela det till sinnesslöanstalten nu avsedda, i § 1 här ovan angivna området till staden utgiva ersättning med belopp, som i brist på åsämjande bestämmes i den ordning då gällande allmänna expropriationslag stadgar i avseende å ersättning för exproprierad mark.

§ 10.

Mom. 1. De områden — delar av stadsägorna nr 462, 463, 464 — om tillhoppa omkring 11.5 hektar, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1928 på visst villkor till staden upplåtits tillsvidare, skola, i den mån de icke ingå i det i § 1 här ovan angivna anstaltsområdet eller avses i mom. 2 nedan, den 1 juli 1930 återställas till stadens fria disposition i enlighet med bestämmelserna i det den 15/22 november 1907 mellan kronan och staden ingångna avtalet rörande området för Södra skånska infanteriregementets kaserner, exercisplats och skjutbana m. m.

Mom. 2. Kronan överlåter med full äganderätt och utan särskild ersättning till staden det å den förenämnda, av stadsingenjören Wennström upprättade kartan med grön färg och bokstäverna K, L, M, F betecknade område, utgörande del av stadsägan nr 464 och i areal innehållande omkring 0.09 hektar, som icke är avsett att ingå i området för sinnesslöanstalten.

Det sålunda överlåtna området äger staden — i den mån staden icke i följd av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 26 oktober 1928 redan är i besittning av detsamma — tillträda den 1 juli 1930, i följd varav staden skall svara för de skatter och onera samt äga uppbära den avkastning, som för området belöper å tiden från och med den 1 juli 1930.

§ 11.

Kronan överlåter vidare utan ersättning med full äganderätt till staden dels stadsägan 473 eller ägolotterna nr 81 och 82 å stadens östra fäladsmark, lotterna i areal innehållande sammanlagt 8.9280 hektar, dels ock fastigheterna $\frac{1}{12}$ mantal Lilla Råby nr 10 eller Nilstorp nr 2 (Nilstorp 2⁴) i Lunds socken samt skatteaugmentsängen Maskängen i Hardeberga socken.

Såsom tidpunkt för stadens tillträde av dessa fastigheter skall räknas den 14 mars 1930. Å tiden från och med sagda dag belöpande skatter och onera för samt avkastning av fastigheterna utgöras respektive uppbäras av staden, som därjämte skall respektera nu gällande nyttjanderättsavtal rörande fastigheterna.

§ 12.

Kronan såsom ägare till egendomen $\frac{1}{2}$ mantal Arendala nr 1 och 2 med därunder lydande $\frac{1}{8}$ mantal Fiskenstrid nr 8, $\frac{1}{8}$ mantal Knäholmen nr 8, $\frac{1}{8}$ mantal Jutaslott nr 10 och $\frac{1}{32}$ mantal Yxnatorp nr 6 samt $\frac{1}{4}$ mantal Kroneborg nr 3 förbehåller sig vägförbindelse över de i § 11 ovan angivna fastigheterna till allmänna vägen Lund—Sandby i huvudsaklig överensstämmelse med en till detta avtal hörande, av stadsingenjören Magnus Wennström upprättad och med litt. B. betecknad karta.

Beträffande den i denna paragraf omnämnda nya vägförbindelsen skall i tillämpliga delar gälla samma bestämmelser, som finnas intagna i § 4 andra stycket angående huvudinfartsvägen till anstalten.

§ 13.

Kronan, som själv betalar alla kostnader för erhållande av lagfart å de av kronan genom detta avtal förvärvade fastigheter, förbinder sig därjämte att ersätta staden vad staden visar sig hava utgivit i lagfartsstämpel och protokolls-lösen vid erhållande av lagfart å *dels* de genom detta avtal å staden överlåtna fastigheterna, *dels ock* de fastigheter, vilka enligt det mellan kronan och staden den 15/22 november 1907 ingångna avtalet skolat överlätas av staden å kronan men i enlighet med särskilt förbehåll i samma avtal numera återgått till staden.

Staden och kronan skola vardera tillhandahålla motparten de av staden respektive kronan innehavda handlingar, som erfordras för vinnande av lagfart å de enligt denna överenskommelse överlåtna fastigheter och områden.

§ 14.

Staden — som jämlikt kungl. brevet den 24 maj 1928 fått till sig återlämnade vissa i förberörda avtal den 15/22 november 1907 avsedda fastigheter och markområden samt jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1928 fått sig med nyttjanderätt tills vidare upplåtna vissa andra, i nyssnämnda avtal avsedda markområden — förklarar sig icke hava några anspråk på ersättning i följd av Södra skånska infanteriregementets förflyttning från staden utöver vad som medgivits genom Kungl. Maj:ts förberörda båda beslut och denna överenskommelse.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Lunds stad det andra exemplaret.

Stockholm den 5 september 1929.

För kasernkommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/ Sten Grönvall.

Lund den 2 september 1929.

För Lunds stad å dess drätselkammarers vägnar:

FREDRIK MONTELIN.

/ Gösta Wetterlöf.